

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 กำหนดว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิชาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน และสาระสำคัญในหมวด 2 มาตรา 22 ได้กล่าวถึง แนวการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสาน

ความร่วมมือระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ (ราชกิจจานุเบกษา. 2542 : 10-40)

ในสภาพปัจจุบัน แหล่งที่จะศึกษาหาความรู้ ที่เป็นการบริการห้องสมุดนั้น ซึ่งอยู่ใน ชุมชน สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ มีปริมาณหนังสือไม่พอเพียง ขณะเดียวกัน ผู้เข้าไปใช้บริการ ห้องสมุดมีน้อยมากไม่คุ้มกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อหนังสือเข้ามาบรรจุไว้เพื่อให้บริการ สาเหตุประการหนึ่ง คือ ห้องสมุดไม่มีสิ่งเร้าใจคนเข้าไปใช้บริการ และการที่ไม่ค่อยมีผู้เข้าใช้ บริการห้องสมุด สาเหตุหนึ่งคือห้องสมุดขาดสิ่งเร้า หรือขาดสิ่งดึงดูดความสนใจที่จะเข้าไปใช้ บริการนั่นเอง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจурินทร์ ลักขณวิศิษฏ์) ได้กำหนด นโยบาย การพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้กำหนดแนวทางให้เป็น “ห้องสมุด 3ดี” ที่เน้นการพัฒนาใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หนังสือดี บรรณารักษดี บรรณารักษ์ดี ทั้งนี้ เนื่องจากห้องสมุดใน โรงเรียน ซึ่งเปรียบเสมือนชุมทรัพย์ทางปัญญา ห้องสมุดเป็นแหล่งรวม ความรู้ทุกแขนง ทุกศาสตร์ และห้องสมุดยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วย สนับสนุนส่งเสริมให้ นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ห้องสมุดจึงเปรียบเสมือนโลกใบใหญ่แห่งการ เรียนรู้ เป็นแหล่ง บันเทิงประเทืองปัญญา สนองความต้องการของผู้ใช้ บรรณารักษ์เป็นมิตรกับ ผู้ใช้ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ทันสมัย น่าสนใจใคร่เรียนรู้ สถานที่ และบรรณารักษเอื้อต่อการเรียนรู้ มีหนังสือและ สื่อหลากหลายประเภทอย่างเพียงพอ และตรงกับความต้องการ ดังที่คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “ห้องสมุดในดวงใจต้องสะดวก สบาย หลากหลาย มีสีสัน และไม่สิ้นเปลืองวุ่นวาย” ดังนั้น ห้องสมุดจึงไม่ใช่เพียงห้องเก็บรวบรวมหนังสือและสื่อจำนวนมาก แล้วให้คนมานั่งอ่าน หนังสือ อยู่เฉยๆ อย่างเดียวอีกต่อไปแล้ว แต่ห้องสมุดต้องมีอะไรมากกว่านั้น เพราะห้องสมุด ต้อง ตอบสนองความต้องการด้านการอ่าน และการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการทั้งนักเรียน ครู ผู้บริหาร รวมทั้งผู้ปกครอง และคนในชุมชนอีกด้วย ห้องสมุดนอกจากจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ สำคัญแล้ว ห้องสมุดยังส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะห้องสมุดต่างจากห้องเรียน ตรงที่ห้องสมุด สามารถเข้าใช้บริการได้ทุกเพศทุกวัย

การอ่านในยุคแห่งการสื่อสาร ไร้พรมแดน โลกแห่งการเรียนรู้ถูกย่อให้ใกล้ตัว มนุษย์ผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน เพียงเราก้าวเข้าสู่โลกดิจิทัล (Digital library or E-library or Library on web) เราก็จะได้รู้ในสิ่งที่อยากรู้ การอ่าน จึงไม่ผูกติดอยู่กับหนังสือเพียงอย่างเดียว แต่สามารถ

อ่านจากเว็บไซต์ หรือศึกษาจากสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ ได้ นอกจากห้องสมุดจะให้บริการด้านการอ่าน การยืม-คืนหนังสือแล้ว ห้องสมุดยังต้องมีการเคลื่อนไหว ทันต่อความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทำอย่างไรห้องสมุดจึงจะเกิดการเคลื่อนไหวทางความรู้ ครูบรรณารักษ์ หรือผู้ดูแลห้องสมุด จึงต้องจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ หมุนเวียน และต่อเนื่อง เช่น จัดนิทรรศการต่าง ๆ นิทรรศการหนังสือใหม่ นิทรรศการวันสำคัญ นิทรรศการด้านความรู้ ฯลฯ นอกจากการจัดนิทรรศการ ผู้รับผิดชอบยังควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การแข่งขัน/การประกวดด้านการอ่าน การหาสุดยอดนักอ่าน การประกวดหนังสือที่ผลิตด้วยมือ (หนังสือทำมือ) การตอบ ปัญหาจากการอ่าน การแข่งขันค้นหาความรู้จากเว็บไซต์ การประกวดคำขวัญเพื่อส่งเสริมการอ่าน การจัดค่ายการอ่าน การรณรงค์ให้มีการจัดเวลาสำหรับการอ่านของโรงเรียน การจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือเวทีเสวนาเกี่ยวกับการอ่าน เป็นต้น

ห้องสมุดโรงเรียนควรมีการจัดองค์ประกอบหรือสัดส่วนหนังสือและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ไว้ให้บริการ เช่น หนังสืออ้างอิง หนังสือเด็ก ของเล่นเด็ก หนังสือ/สื่อค้นคว้าอ้างอิงของครู หนังสือพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ และสารานุกรม การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่าย มุม ICT มุมแสดงผลงานนักเรียน-ครู/นิทรรศการหนังสือใหม่ มุมจัดกิจกรรมห้องสมุด/กิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน มุมดูหนังฟังเพลง หนังสืออ้างอิงสำหรับคนในชุมชน เป็นต้น การที่ครู บรรณารักษ์หรือผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดโดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้จบการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือจบมานานแล้ว จะบริหารจัดการงานห้องสมุดไปได้อย่างมีคุณภาพและ สามารถพัฒนาให้เป็นห้องสมุดยุคใหม่ในฝันของนักเรียน จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทั้งด้านการบริหารจัดการห้องสมุดยุคใหม่ การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มีทักษะและเข้าใจหลักการ สืบค้นข้อมูลออนไลน์ สื่อเทคโนโลยียุคใหม่ การใช้งานเว็บไซต์ รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย และเคลื่อนไหวตลอดเวลา

ภารกิจในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน นอกจากสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงแล้ว ยังมีองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้ ความสำคัญกับการพัฒนาห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก ๆ และเยาวชนไทย โดยเข้ามามีบทบาททั้งแบบให้การสนับสนุนบางส่วน แบบจัดกิจกรรมร่วมกับ สพฐ. เขตพื้นที่การศึกษา และ โรงเรียน จนถึงแบบจัดไว้เป็นภารกิจเพื่อสังคมขององค์กรนั้น ๆ เช่น สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก มูลนิธิ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ นอกจากที่กล่าวนี้ยังมีองค์กรอื่น ๆ อีกมากมาย ความร่วมมือจากหน่วยงานและ องค์กรต่าง ๆ ส่งผลให้โรงเรียนสามารถพัฒนาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

เพื่อให้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์และทันสมัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพห้องสมุดในโรงเรียน ให้เป็นห้องสมุดที่มีมาตรฐาน ส่งผลให้เด็กไทยรักการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และยังเป็นห้องสมุดที่เอื้อประโยชน์ต่อนักเรียน ครูในโรงเรียน และโรงเรียนใกล้เคียง รวมถึงคนในชุมชนอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 1-9)

โรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์ (2550 : 15) เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 26 จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จากผลการดำเนินงานของคณะกรรมการห้องสมุดโรงเรียนเขว้าใหญ่ที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนไม่นิยมการใช้บริการห้องสมุด มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมของห้องสมุดไม่เอื้อต่อการให้บริการ ประกอบกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. เมื่อวันที่ 27-28 พฤศจิกายน 2550 โดยผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาได้พิจารณาตามมาตรฐาน 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน และด้านผู้บริหาร แต่ละด้านจะมีจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และเงื่อนไขที่ทำให้สำเร็จ เงื่อนไขที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ มีดังนี้ 1) ติดตามประเมินผลโครงการ โดยเฉพาะโครงการในฝ่ายวิชาการ มีการระดมความคิด หาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานเป็นโครงการ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2) จัดโครงการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์และจัดตารางการเข้าใช้ให้ทั่วถึงและครอบคลุมทุกระดับชั้น 3) เมื่อพบปัญหาที่พบหลังสอน ต้องรีบหาแนวทางแก้ไขและวางแผนจัดการสอนซ่อมเสริมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ผู้วิจัยในฐานะ ครูผู้รับผิดชอบห้องสมุด ได้มองเป็นปัญหาในการใช้บริการของห้องสมุดโรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์ และได้สังเกตเห็นบุคลากร ครู และนักเรียนให้ความสนใจเข้ามาค้นคว้า ตลอดจนติดตามข่าวสาร ในแต่ละวัน มีปริมาณน้อยมาก จึงได้ทำการศึกษาสภาพปัญหา ติดตาม และสังเกตเป็นระยะ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สมศ. มีจุดด้อยที่ควรพัฒนา จุดหนึ่ง คือ การพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัย จึงได้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุด ตามรูปแบบการพัฒนาห้องสมุด 3 ดี โดยการจัดกิจกรรมเข้าร่วมเป็นกระบวนการ หรือองค์ประกอบหนึ่งในการพัฒนาห้องสมุด และมีความคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเมื่อพัฒนาแล้วจะมีผู้เข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น

คำถามการวิจัย

1. การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์ มีรูปแบบและวิธีการพัฒนาอย่างไร
2. สถิติการเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์หลังพัฒนาแล้ว มีผู้เข้าไปใช้บริการมากเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การให้บริการของห้องสมุดโรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษา แนวทางหรือพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์ ตำบลเขว้าใหญ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ตามแนวทางการพัฒนาห้องสมุด 3 ดี
4. เพื่อเปรียบเทียบการเข้าใช้ห้องสมุดก่อนและหลังการพัฒนา และประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าใช้บริการห้องสมุดแบบ 3 ดี

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และนักเรียน โรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์ ซึ่งเป็นผู้ใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์ ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ครูผู้สอน จำนวน 16 คน
 - 1.3 บุคลากร จำนวน 2 คน
 - 1.4 นักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 154 คน ได้แก่
 - 1.4.1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน
 - 1.4.2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 คน
 - 1.4.3 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 33 คน
 - 1.4.4 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 31 คน
 - 1.4.5 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 18 คน

1.4.6 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 16 คน

รวม 172 คน

2. ด้านเนื้อหา การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเวาใหญ่พิทยาสรรค์ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีมีคุณภาพที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของครู และนักเรียน ได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตามแนวทางการพัฒนาห้องสมุด 3 ดี ได้แก่ หนังสือและสื่อการเรียนรู้ดี (Good media) บรรยากาศและสถานที่ดี (Good environment) และบรรณารักษ์และกิจกรรมดี (Good service) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 10-48)

3. ระยะเวลาในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 – ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนา (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

2. ห้องสมุดโรงเรียน (Library) หมายถึง สถานที่รวบรวมสรรพวิชาการซึ่งได้บันทึกไว้ในหลายรูปแบบทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุย่อส่วน สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวาง มีบรรณารักษ์เป็นผู้บริหาร และดำเนินงานตามระบบสากล เป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อสังคม โดยมุ่งเสริมการเรียนรู้และความจริงใจตามความต้องการของผู้ใช้

3. ห้องสมุด 3 ดี หมายถึง ห้องสมุดที่จัดเป็นระบบเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์และจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตควรมีแนวทางการพัฒนาด้วยระบบ 3 ดี ดังนี้

3.1 ดี 1 หนังสือและสื่อการเรียนรู้ดี (Good media) หมายถึง วิเคราะห์ จัดหา รวบรวมรายชื่อหนังสือและสื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยจัดซื้อจากเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ประสานความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุน และรับบริจาค แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานห้องสมุด มีการคัดเลือกหนังสือและสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกวัย

3.2 ดี 2 บรรยากาศและสถานที่ดี (Good environment) หมายถึง การปรับปรุงพื้นที่ห้องสมุดให้มีบรรยากาศให้น่าอยู่โดยใช้หลัก สะอาด สว่าง สงบ มีชั้นวางหนังสือเพื่อที่จะจัดเก็บหนังสือให้เป็นระเบียบ และมีรหัสของหนังสือและหมวดหมู่เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดเก็บ

3.3 ดี 3 บรรณารักษ์และกิจกรรมดี (Good service) หมายถึง ดำเนินการบริการให้กับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน บริการยืม – คืน บริการให้คำปรึกษา และมี

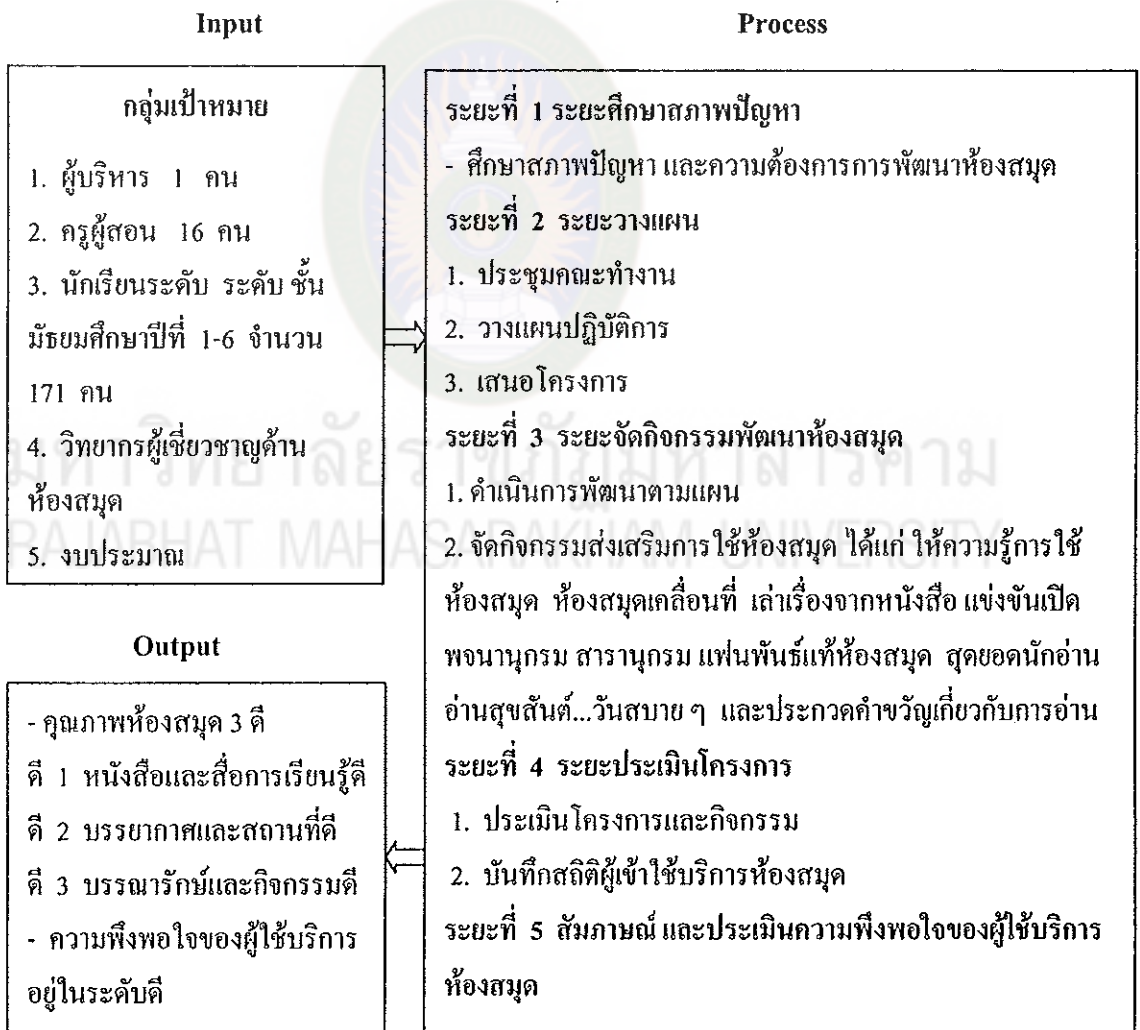
การจัดกิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4. ผู้บริหารสถานศึกษา (School administrators) หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนเขวาใหญ่พิทยาสรรค์ ตำบลเขวาใหญ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
 5. ครู หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ในการสอนนักเรียนใน โรงเรียนเขวาใหญ่พิทยาสรรค์ ตำบลเขวาใหญ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
 6. บุคลากร หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ในงานต่าง ๆ ของ โรงเรียนเขวาใหญ่พิทยาสรรค์ ตำบลเขวาใหญ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
 7. บรรณารักษ์ (Librarian) หมายถึง บุคลากรซึ่งมีวุฒิการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์ซึ่งปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลห้องสมุดใน โรงเรียนเขวาใหญ่พิทยาสรรค์ ตำบลเขวาใหญ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
 8. ความพึงพอใจ หมายถึง การมีทัศนคติที่ดีของคณะครู และนักเรียน โรงเรียนเขวาใหญ่พิทยาสรรค์ ตำบลเขวาใหญ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ต่อการให้บริการของห้องสมุด 3 ดี
 9. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเขวาใหญ่พิทยาสรรค์ ปีการศึกษา 2553
 10. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีปริมาณ จำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ**

1. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ดีมีคุณภาพที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของครู และนักเรียนได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปสู่บุคคลแหล่งเรียนรู้
2. กระบวนการพัฒนาทำให้เกิดความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จะทำให้เกิดความยั่งยืน
3. การพัฒนาห้องสมุดเป็นการส่งเสริมการสอนและการจัดกิจกรรมของครู ผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาทำให้ระดับการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาห้องสมุด โรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีระบบ (System Theory) ของเฟลเดอริก เฮิร์ชเบอร์ก มาใช้ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) คือ ปัจจัยต่าง ๆ และองค์ประกอบแรกที่จะนำไปสู่การดำเนินงาน โดยรวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อันเป็นที่ต้องการงานนั้นด้วย กระบวนการ (Process) เป็น องค์ประกอบที่สอง คือ วิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ผลงานหรือผลผลิตงาน และผลงาน (Output) หรือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของงาน คือความสำเร็จในลักษณะต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผล ในงานที่การศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอกรอบแนวคิดเป็นขั้นตอน ดังนี้ (ประชุม รอดประเสริฐ. 2543 : 67)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย